

Zonguldak Milletvekili Suat Başol'un, İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanununun 5564 sayılı Kanunla değiştirilen 32 nci maddesinin A fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/323)

24 . XII . 1951

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

5564 sayılı Kanunun bir maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifimi ilişik olarak sunuyorum.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Zonguldak Milletvekili
Suat Başol

GEREKÇE

İşçi Sigortaları Kanunu ile, bu kanunla alâkalı diğer kanunlar; daimî işçiler için (200) münavebeli işçiler için de yılda (160) iş günü kabul etmiş ve bu işçilerin hak ve hukukunu; daimî işçiler için yılda (200) münavebeli işçiler için de (160) iş günü yevmiyesine istinat ettirmiştir. Halbuki:

Sigortalı olup da münavebeli işlerde çalışan işçiler bugün sadece Türkiye'de, yalnız Zonguldak kömür havzasında mevcuttur.

(15) bin daimî ve (A) (B) gurupu nâmiyle vasıflandırılan (60) bin münavebeli işçinin Zonguldak kömür havzasındaki çalışma tarz ve sistemleri, yürürlükte bulunan sigorta kanunlarının emrettiği (160) iş gününe uymamakta ve bu yüzden binlerce Türk işçisi zarar görmekte ve kanundan faydalanamamaktadır. Şöyle ki:

Ereğli kömürleri işletmesi adıyla mâruf Zonguldak kömür havzası, ne kadar büyük olursa olsun, (60-70) bin işçiyi topyekûn (150-200-300-600) metre derinliği olan maden ocak ve kuyularına sokamaz ve bundan esasen bir netice de elde edemez. Bu sebeptendir ki, münavebeli işçiler, adı geçen şirket tarafından, (A) ve (B) gurupu diye ikiye taksim edilmiştir. Bunlardan;

(A) Grupunda dâhil işçiler ocaklarda çalışırken, (B) gurupuna dâhil işçiler köylerinde ya istirahatte, veya, şirketle alâkası olmıyan müteferrik işlerde çalışırlar. Keza (A) Gurupu köylerinde istirahatte iken de, (B) gurupu, maden ocaklarında çalışırlar. Ve bu suretle bu iki gurup işçisi (45) günde bir defa değiştirilmek suretiyle istihdam edilirler. Ancak Şeker ve Kurban bayramına rasthyan gurup bu iki bayram arasında münavebeye tâbi tutulmadan (70) gün ocaklarda kalır ve çalışırlar. Keza kış aylarında köy ve şehir yollarının karla kapanması takdirde (ekseri ahvalde vâkı olmaktadır ve halen kapalıdır). Çalışma süresi (45) günün çok fevkine çıkar, ve bu iki hâdise bir yıl zarfında bir grupun (160) iş günü çalışmasına imkân vermez. Bu bakımdan sigorta kanunlarında münavebeli işçiler için kabul edilen asgari çalışma günününün (150) iş günü olarak ta dil ve kabulü zaruridir.

Sigorta kanunlarında daimî işçiler için bir yılda (200) iş günü kabul edilerek (165) gün fedakârlık yapılmasına mukabil, münavebeli işçiler için (160) iş günü esas göz önünde bulundurularak (20) gün fedakârlık yapılmış olması da gösteriyor ki; ortada esasen âdil bir nispet mevcut değildir. Bu gün Zonguldak'ta Ereğli kömürleri işletmesi bile bütün bu arzedilen iş, tabîi hâdise ve zaruretler dolayısıyla münavebeli işçilerine her yıl vermekte olduğu kasket, elbise, ayakkabı

tevzi sistemini (150) iş günü esasına istinat ettirmiş ve bu suretle haksızlığın önüne geçilmiştir. Bu bakımdan sigorta kanunlarında münavebeli işçiler için asgari (150) iş gününün behemehal kabulü elzem ve zaruridir.

24 . XII . 1951

Çalışma Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Çalışma Komisyonu
Esas No. 2/323
Karar No. 8

7 . IV . 1952

Yüksek Başkanlığa

Zonguldak Milletvekili Suat Başol'un, 5564 sayılı Kanunun bir maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi yüksek Başkanlıkça 2/323 esas sayı ve 26 . XII . 1951 tarihli derkenariyle komisyonumuza havale edilmiş olup, teklif sahibi, Hükümet ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin de hazır buldukları 1 . II . 1952 tarihli birleşimde komisyonumuzca tetkik edildi.

4772 sayılı İş Kazalariyle Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları hakkındaki Kanunun 5564 sayılı Kanunla tadil edilen 32 nei maddesinin (A) fıkrası bu kanun hükümlerinden istifade edebilmek için yılda 160 iş gününü doldurmuş olmayı şart koşturmaktadır. Bugün için münavebeli işçi kullanan iş yeri ancak Ereğli Kömür İşletmesidir.

Münavebeli işçiler bu işletme tarafından iş yerinin hususiyeti ve iş verme kapasitesi bakımından (a) ve (b) gruplarına ayrılmış vaziyettedir, bu gruplarda münavebeye tâbi tutulmakta, her birisi devamlı olarak ocaklarda ancak 45 gün çalışabilmekte ve bir grup faaliyetinde iken, diğer grup köylerinde sıralarını beklemektedirler. Hal böyle olunca işçinin hiçbir sunütaksırı olmadan iş yerinin hususiyetlerinden gelen şartlar karşısında yılda 160 iş gününü doldurması mümkün olmamaktadır.

Bu suretle 3-5 gün gibi bir noksan yüzünden Münavebeli İşçi Kanununun kendilerine bahsetmiş bulunduğu haklardan istifade ede-

memektedirler.

Yılda münavebeli işçiler için 150 iş günü kabul edildiği taktirde işçilerin büyük bir kısmını bu haklara sahip kılabilceği kanaatine varılmıştır.

Kanun teklifindeki 5564 sayılı Kanunun bir maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı şeklindeki başlık, Komisyonumuzca «4772 sayılı İş kazalariyle Meslek hastalıkları ve Analık sigortaları hakkındaki Kanunun 5564 sayılı Kanunla tadil edilen 32 nei maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi» şeklinde değiştirilmiştir.

Kanun teklifinin esas metninde fıkra (a) olarak gösterilmiş olduğundan, esas metne uygun olarak (A) şeklinde değiştirilmiş ve metin gerek münavebeli ve gerekse münavebesiz çalışan işçilere şâmil olacak şekilde değiştirilmiştir.

Kamutay'ın yüce tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Çalışma Komisyonu Başkanı ve
bu rapor sözcüsü

Manisa

Dr. N. Körez

Kâtip

Giresun

D. Köymen

İstanbul

İ. Altınel

İzmir

A. Tekön

Bingöl

F. F. Düşünsel

İstanbul

A. Topçu

Kocaeli

Y. Kışioğlu

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SUAT
BAŞOL'UN TEKLİFİ**

5564 sayılı Kanunun bir maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5564 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Analık sigortası haklarından faydalanmak için :

a) Sigortalı kadının veya karısı için analık yardımından faydalanacak sigortalı erkeğin doğumundan önceki bir yıl içinde İş Kanununun uygulandığı bir veya birkaç iş yerinde en az 150 gün çalışmış bulunması ve bunun da çalıştığı iş yerlerince belgelenmesi ;

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

ÇALIŞMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

4772 sayılı İş Kazasıyle, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları hakkındaki Kanunun 5564 sayılı Kanunla tadil edilen 32 nci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 4772 sayılı Kanunun 5564 sayılı Kanunla tadil edilen 32 nci maddesinin (A) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

A) Sigortalı kadın veya karısı için analık yardımından faydalanacak sigortalı erkeğin doğumundan önceki bir yıl içinde İş Kanununun uygulandığı bir veya birkaç iş yerinde sigortalı olarak en az 160 gün ve yaptıkları işlerin mahiyeti icabı münavebe ile çalıştıkları Çalışma Bakanlığınca tesbit edilen sigortalıların ise 150 gün çalışmış bulunmaları ve bunun da iş yerince belgelenmesi.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.